

مقطع تحصیلی: کاردانی ■ کارشناسی □ رشته: مترجمی زبان انگلیسی ترم: دوم سال تحصیلی: ۱۳۹۸-۱۳۹۹

نام درس: کاربرد اصطلاحات در ترجمه نام و نام خانوادگی مدرس: سیده آیلار طاهریان
آدرس email مدرس: تلفن همراه مدرس:

جزوه درس: کاربرد اصطلاحات در ترجمه مربوط به هفته : اول □ دوم ■ سوم □
text: دارد ■ ندارد □ voice: دارد □ ندارد ■ power point: دارد □ ندارد ■
تلفن همراه مدیر گروه :

هفته دوم جلسه دوم مورخ ۹۸/۱۲/۰۷ چهارشنبه از ساعت ۱۷:۰۰ الی ۲۰:۰۰

نظریه زبانشناسی می تواند در زمینه معانی اصطلاحات و ماهیت پیچیده آنها اطلاعاتی را در اختیار مترجم بگذارد. این نظریه به ما می گوید که بر هر اصطلاح پنج جنبه مختلف معنایی است و هر یک در انتخاب معادل مناسب تکلیفی را متوجه مترجم می کند. این پنج جنبه عبارتند از: معنای مجازی، معنای تحت اللفظی، ویژگی های عاطفی، خصوصیات سبکی، و رنگ و بوی ملی و قومی.

علت وجودی در ه اصطلاح معنای مجازی آن است. اگر از کسی معنی اصطلاحی را پرسند معمولاً سعی می کند تا همین معنا مجازی را، که جزء اصلی معنای کلی است، بیان کند. مثلاً 'red tape' را به کاغذ بازی، 'to kick the bucket' را به مردن و 'to wash dirty linen in public' را به در ملاء عام اختلافات شخصی و خانوادگی را فاش کردن معنی می کند.

معنای مجازی هر اصطلاح از معنا تحت اللفظی آن استنباط می گردد. مثلاً با آنکه هر یک از سه اصطلاح فوق به ترتیب معانی "نوار رنگی"، "لگد به دلو زدن" و "نوعی لباس شستن" را در بر داند ولی غالباً حالت جنبی به خود می گیرند و پایه و منشاء معنای استعاری را تشکیل می دهند.

اصطلاحات، از نظر ویژگی های عاطفی، می توانند مثبت، منفی، یا خنثی باشند. مثلاً در حالیکه اصطلاح با یک تیر دو نشان زدن به وضوح کاری نیک و مثبت است، اصطلاح از کار شانه خالی کردن عملی اشتباه و ناپسند است. اما رم یک شبه بنا نشده است، بیانی است خنثی. از این رو برخی از اصطلاحات، مانند مواظب گفتار و کردار خود باشید، به صورت پیشنهاد و توصیه ارائه می شوند، برخی دیگر چون نمی توانی هم خدا را داشته باشی و هم خرما را، جتبه اخطار دارند، و بالاخره پاره ای دیگر نظیر مساله ایی که مایه ننگ یک خانواده است و باید مکتوب بماند اوضاع و احوال نامطلوبی را توضیح می دهند. این موارد از مهم ترین ویژگی های هر اصطلاح به شمار می آیند. اصطلاحات از نظر سبک نیز متفاوتند. ممکن است اصطلاحی صورت لفظ لقم داشته باشد و اصطلاح دیگر در محاوره معمولی به کار رود، به ترتیب مانند به سرای باقی شتافتن و ریغ رحمت را سر کشیدن. و یا امکان دارد

اصطلاحی صورت بسیار رسمی و اصطلاح دیگر صورت کاملاً عامیانه داشته باشد، مانند مصدر اوقات کسی شدن و موی دماغ کسی شدن. و بالاخره اصطلاح ممکن است رنگ و بوی ملی داشته باشد و کلماتی (معمولاً اسامی خاص یا جغرافیایی) در آن بکار رود که نشانگر تعلق آن به ملتی خاص باشد. مثلاً رودخانه تایمز را آتش زدن یا ذغال سنگ به نیوکاسل بردن بدون شک رنگ و بوی بریتانیایی دارند، در حالی که با سماور خود به تولانرو آشکارا نسخه دوم یک ضرب المثل روسی است.

پس از کسب آگاهی از اینکه چه عناصری باید در ترجمه اصطلاح مد نظر باشد، مترجم می تواند توجه خود را به نظریه ترجمه معطوف دارد. این نظریه می تواند روش های متداول در ترجمه اصطلاحات را در اختیار او قرار دهد.

روش های معمول در ترجمه اصطلاحات

۱- ممکن است بتوان اصطلاحی را با حفظ هر پنج جنبه معنایی یاد شده در بالا ترجمه کرد. مثلاً امکان دارد که مترجم در ترجمه خود از اصطلاحی در زبان مقصد استفاده کند که استعمال مجازی مشابه را در زبان مبدا دارد. یعنی هر دو اصطلاح در دوزبان دارای یک صورت خیال هستند و ویژگی های عاطفی، خصوصیات سبکی، و رنگ و بوی ملی را نیز به همراه دارند. مثال روشن این حالت، اصطلاح انگلیسی 'a wolf in a sheep's clothing' است که می توان آن را به 'گرگ در لباس میش' ترجمه کرد.

۲- ممکن است بتوان اصطلاحی را به اصطلاح دیگری در زبان مقصد برگرداند که عیناً همان معنای مجازی را داشته باشد و معنای عاطفی و خصوصیات سبکی آن نیز حفظ شود ولی بر صورت خیالی و یا معنای تحت اللفظی متفاوتی استوار شده باشد.

مثلاً اصطلاح انگلیسی 'Make hay while the sun shines.' را می توان در فارسی به صورت 'تا تنور گرم است نان در بند.' برگردان کرد.

۳- ممکن است اصطلاحی را با همان سیاق و صورت از زبانی به زبان دیگر برگردان کرد بدان دلیل که برای این اصطلاح در زبان مقصد معادلی که مستقیماً معنای مجازی لازم را افاده نماید وجود ندارد. مترجم در این نوع ترجمه امیدوار است که جنبه های معنایی اصطلاح از طریق ترجمه تحت اللفظی و یا "واژه به واژه" مستفاد گردد. مثلاً می توان اصطلاح انگلیسی *people who live in glasshouses should not throw stones* را به کسی که در خانه شیشه ای سکونت دارد سنگ پرتاب نمی کند. برگردان کرد.

۴-بالاخره ممکن است مترجم اصطلاحی را به تعبیر و عبارتی غیر اصطلاحی ترجمه نماید که ضمن آن معنای مجازی مورد نظر با حفظ عناصر اصلی معنایی اصطلاح نیز تشریح شده است. مثلاً می شود اصطلاح انگلیسی **to dine with Duke Humphrey** را به گرسنه ماندن به دلیل وجود تشریفات برگردان کرد.